

PORCO ROSSO

Japani, 1992

Käsikirjoitus ja ohjaus: Hayao Miyazaki

Näyttelijät:

Punainen Sika - Shûichirô Moriyama

Gina - Tokiko Kato

Fio Piccolo - Akemi Okamura

Donald Curtis - Akio Ôtsuka

Mr. Piccolo - Sanshi Katsura,

Mamma Aiuto, ilmarosvojengin pomo -

Tsunehiko Kamijô

Musiikki: Joe Hisaishi

Alkuperäinen nimi: *Kurenai no Buta*

Ikäraja: K7

Kesto: 94 min.

Genre: anime

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu 5.- 6. luokkalaisille sekä yläkouluun.

Oppimateriaalin teemoja: sankaruus, keskeiset henkilöahmot, lentäminen ja lentokoneet, 1920-luvun ajankuva, modernismi, kaukokaipuu ja romantiikka, mieli- ja kielikuvia punaisesta ja sioista, tulkintoja elokuvan symboliikasta sekä taustatietoa ohjaajasta

SYNOPSIS

Porco Rosson tarina sijoittuu 1920-luvun lopun Italiaan. Ensimmäisen maailmansodan lentäjistä on tullut maattomia seikkailijoita. Ilmojen ritarit ovat nyt Välimeren villejä viikinkejä ja hurjia ryöväreitä.

Adrianmeren uljaista lentäjä-ässistä legendaarisin karisti harteiltaan sankarin viitan. Hänen nimensä on nyt Porco Rosso. Hänen nimensä saa kilpailijat ja ryövärit kavahtamaan kauhusta, baarimikot hymyilemään vinosti ja kaunottaret huokailemaan kaihoisasti.

Lentäjällä on nyt sian ulkomuoto, mutta sian rinnassa sykkii sankarin lämmin sydän. Tuo sydän sykkii Välimeren viehkeimmälle kaunottarelle. Gina tunsu Porcon jo silloin, kun hän oli eskadroonan komein polotti. Mutta Porco ei koskaan osannut asettua aloilleen.

Porco kohtaa yhä uusia haasteita. Loppujen lopuksi, tuo yksinäinen susi ei taitaisi pärjätä päivääkään ilman pelottoman mekaanikkotyön, Fion apua.

Marco Pagott alias Porco Rosso syntyi vuonna 1893. Hän sai lentäjän lupakirjan jo 17-vuotiaana. Hänestä tuli hävittäjä-ässä ensimmäisen maailmansodan melskeissä, kun hän palveli Italian laivaston ilmavoimien kapteenina. Viimeinen sotakesä oli hänelle kohtalokas. Hän kirosi itsensä taistelussa Itävallan ilmavoimia vastaan, ja muuttui sodan päätyttyä siaksi. Hänen ihmismuodostaan on säilynyt vain yksi, vuonna 1912 otettu valokuva, joka on esillä Hotel Adrianon seinällä. Aivan kuin joku toivoisi että kirous väistyisi ja Porco Rosso muuttuisi taas ihmiseksi.

Porco Rosso halveksii Italian fasismia, ja hän on eronnut armeijasta ja ryhtynyt ilmojen palkkasoturiksi. Sanalla sika on elokuvassa vertauskuvallinen merkitys: se tarkoittaa henkilöä, joka on menettänyt uskonsa ihmiskuntaan ja on hylännyt ihmisyytensä. Nyt Porco Rosso lentää punaisella koneellaan tehden keikkatöitä ja ottaa välistä yhteen palkkionmetsästäjien ja ilmarosvojen kanssa.

VIHJEITÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN**1. Porco Rosso**

Porco Rosso –niminen lentäjä esiintyi ensi kertaa Miyazakin sarjakuvassa Lentoveneiden aika, joka ilmestyi pienoismalliharrastajien Model Graphix –lehdessä helmikuussa 1990. Miyazakin jatkosarjana ilmestynyt sarjakuva vilisi robotteja, tankkeja, taistelulaivoja ja lentokoneita, joissa oli tarkkaan tutkittua totta ainakin toinen puoli. Sikamainen lentäjäsankari ei tuntunut aluksi ilmiselvältä menestyselokuvan aiheelta, mutta tarinaa alettiin kehittää Kikin valtaisan menestyksen innoittamana.

Lähde: Porco Rosson lehdistömateriaali/
Mika Siltala

Porco Rosso on entinen sota-ajan lentäjäsankari, joka on kääntänyt selkensä viralliselle yhteiskunnalle ja ihmisten maailmalle. Porcon nimi, Marco Pagott, on kunnianosoitus italialaiselle animaattorille Marco Pagottille, johon Miyazaki tutustui Sherlock Koiran tekemisen aikoihin.

a) Millainen hahmo on Porco Rosso? Missä hän asuu ja mitä hän tekee? Kuvitelkaa miten Marco Pagotin muutos Porco Rossoksi tapahtui?

b) Komean punaisen vesitason näkeminen taivaalla herätti elokuvassa monenlaisia mielikuvia katsojasta riippuen.

Seuraavassa on esimerkkejä mielikuvista, joita liitetään punaiseen väriin. Lukekaa ja keskustelkaa millaisia mielikuvia punaisen koneen lentäjään Porco Rossoon mielestänne liittyy tai elokuvassa liitettiin.

Punainen väri on tunnettu kauan. Jo jääkauden aikaisissa luolamaalauksissa käytettiin rautaoksidista saatua punaista väriä.

Länsimaissa punainen viestii paitsi rakkautta ja intohimoa (tuli), myös vaaraa, kieltoja (liikennemerkki/-valot – kieltoväri) ja väkivaltaa (veri). Punaiseen on liitetty vitalisuus ja voima. Goethen värijärjestelmässä punaisella on korkein

energiamäärä. Goethe piti punaista mielikuvituksen värinä, joka herättää juhlanan tunteen. Hän piti väriä myös maanvärinä ja sankareiden värinä (veri).

Punainen on veren väri. Nykyihminen liittyy sen helposti kuolemaan ja väkivaltaan, mutta aiemmin veren väri on ennemminkin viitannut elämänvoimaan. Veri ihmisen ruumiissa on käsitetty jumalallisena elämän elementtinä. Riimuista tuli voimakkaita, kun ne kirjoitettiin punaisella värillä. Punaiseen on aina liitetty taikavoimia. Lähes kaikissa kulttuureissa punaisella on maalattu esim. sota- ja metsästysaseet. Useissa tarinoissa, myyteissä ja folkloressa punainen on liittynyt salatieteisiin ja noituuteen.

Käyttämällä punaista sotilasarasteissa sotilaiden itsevarmuuden ja voitonhalun on uskottu olevan korkealla. Toisaalta punainen asu on osin peittänyt myös veren värin.

Vaalea punainen yhdistettiin Kreikassa – ja myöhemmin myös kristinuskossa – maskuliinisuuteen. Edelleenkin länsimaista mm. Ranskassa ja Britanniassa punainen on maskuliinisin väri – punainen näkyy usein urheiluvälineissä. Länsimaisessa ajattelussa punainen on tyttöjen väri siinä, missä sininen on poikien väri (tosin on väitetty, että sinistä pidettiin feminiinisenä värinä ja pinkkiä poikien värinä 1920-luvulle saakka), mutta samalla punaista pidetään ulospäin suuntautuneiden/aggressiivisten ihmisten värinä.

Lähes kaikki länsimaiset värianalyytikot ovat yksimielisiä siitä, että punainen edustaa rohkeutta, vahvuutta, päättäväisyyttä ja intohimoa ja sen tummemmat sävyt rohkeutta ja uhrautumista.

Kiinassa punainen viittaa onneen. Muinaisessa Kiinassa punainen parta oli urhoollisuuden ja voiman merkki. Japanissa punainen yhdistetään edelleenkin vahvasti feminiinisuuteen, mutta myös vihaan ja vaaraan. Japanilaiset erottavat 7-10 eri punaisen sävyä, jotka kaikki liitetään erilaisiin asioihin ja tuntemuksiin. Shinto-pyhäkköjen punaiset portit on maalattu voimakkaalla sinooperilla. Monessa maassa aurinko kuvataan keltaiseksi, mutta Japanissa ja Koreassa aurinko on punainen.

Kristillisessä taiteessa punainen on ollut Kristuksen ja marttyyrien uhriveren väri. Mutta myös paheelliset naiset on puettu punaiseen ja suurien kaupunkien huvittelukortteleista puhutaankin ”punaisten lyhtyjen katuina”. Johanneksen ilmestyksessä kuvataan maailman porttojen ja iljetysten äitiä purppuraisessa ja helakanpunaisessa puvussa ratsastamassa seitsenpäisen pedon selässä. Tähän liittyy se, että punaisesta on tullut myös helvetin ja paholaisen väri.

Punainen vaate saa härän raivostumaan, ainakin näin on uskottu. Uskomusta ovat ruokkineet mm. Härkätaistelut, jossa matadori härnää härkää punaisella liinalla. Merirosvojen käyttämä lippu oli alunperin punainen. Pääkallolippu tarkoitti alunperin laivaa, jossa oli jokin sairaus. Punainen on myös kiukun väri. Siihen perustuneekin sanonta ”nähdä punaista”.

Lähde: www.coloria.net, Biedermann, Suuri symbolikirja.

c) Selvittäkää mitä tarkoitetaan fasistilla tai fasismilla?

(Fasismi, vanhassa kielessä fascismi, on alkuaan Italiassa vuoden 1917 jälkeen syntynyt yhteiskunnallinen kumousliike ja poliittinen aate. Termiä fasismi käytetään yleiskäsitteenä koko eurooppalaiselle äärioikeistolaisuudelle.)
Lähde: Wikipedia

Mitä Porco Rosso mahtoi vihjata sanomalla: *Parempi olla sika kuin fasistisika.*

Lentokoneen peräsiiveke on merkitty Porcon kotikaupungin Genovan tunnuksella. ”Koneen merkintöjen pohjalta voisi arvella että Porco ei ole Italian rojalistisen imperiumin kannattaja. R-kirjain sekä siipien alapinnan trikolori saattaa viitata hänen todellisiin tasavaltalaisiin sympatioihinsa. Porco on ainoa joka tietää. Hän on kokenut niin monenlaista”, toteaa Hayao Miyazaki.

Hayao Miyazakin mukaan elokuvan 20-luvun Italia edustaa yksilöllisten pyrkimysten aikaa, ja vesitasojen kulta-aikaa. Mutta historiallisessa mielessä, ne eivät olleet mitään vanhoja hyviä aikoja. Ne olivat hänen mielestään kauheita aikoja.
Lähde: elokuvan lehdistömateriaali/ Mika Siltala

2. Muita keskeisiä henkilöitä

Fio Piccolo

Fion isoisä on Porcon vanha ystävä ja suosikkimekaanikko, sekä Piccolo S.P.A:n vesitasoverstaan omistaja. Vasta 17-vuotias Fio on jo lahjakas ja kunnianhimoinen lentokonemekaanikko, joka saa vastuulleen Porcon romuttuneen Savoian korjaukset ja parannustyöt. Fio on samaan aikaan sekä huoleton että luottavainen, ja kiertää tarpeen vaatiessa karskit konnat pikkurillinsä ympärille.

Donald Curtis

Curtis on ilmarosvojen liittoutuman Alabamasta pestaama apuri, jonka avulla he toivovat nujertavansa arkkivihollisensa Porco Rosson. Hänen koneensa on koristeltu kalkkarokäärmein. Hän on suruton onnenonkija ja hänen päämääränsä on ryhtyä Hollywood-uran jälkeen Amerikan presidentiksi. Huhujen mukaan Curtis rakastui jokaiseen vastaanäyttelijäänsä ja kosi elokuva-uransa aikana 24 kertaa.

Gina

Gina on Hotel Adrianon huumaava kaunotar ja kiehtova kultakurkku on niin ihailtu, että ilmarosvot ovat julistaneet 50 km rosvoiluvapaan vyöhykkeen hotellin ympärille. Nuorempana Gina perusti Porcon ja muiden ystäviensä kanssa lentäjien klubin – ja päätyi naimisiin peräti kolmen lentäjän kanssa. Noilta ajoilta nähdään elokuvassa pieni vilahdus. Gina saa Porcon sydämen sykähämmään, mutta suun mykistymään. Sika ei osaa puhua tunteista. Gina ei ollut mukana alkuperäisessä Lentoveneiden aika – sarjakuvassa. Hän tuli mukaan vasta elokuvaan.

Lähde: Porco Rosson lehdistömateriaali/ Mika Siltala

Valitkaa joku elokuvan keskeisistä henkilö-hahmoista ja kirjoittakaa tarina hänen näkökulmastaan.

3. Ajankuva

Porco Rosson tapahtumat sijoittuvat maailmaan, jonka voi tunnistaa 1920-luvun ja 1930-luvun alun Italiaksi, Välimeren lahdeksi; Adrianmereksi ja Kroatian rannikoksi.

a) Selvittäkää, mitä tapahtui Euroopassa ja maailmalla 1920–30-luvuilla? Millainen Eurooppa oli silloin?

Oppilaat jakaantuvat pienryhmiin. Ryhmät hakevat tietoa eri tietolähteistä ja työstävät aiheesta seinälehdet tai verkkojulkaisun. Lopuksi ryhmätyöt esitellään toisille.

Esimerkkiaiheita tiedonhakuun:

Maailmanpolitiikka: Sodittiinko maailmalla 1920-30 –luvuilla? Mitkä valtiot sotivat tai olivat liittoutuneita keskenään? Mitä päämääriä sodilla tavoiteltiin?

Henkilöhistoria: Ketkä olivat keskeisiä vaikuttajia tai merkkihenkilöitä 1920–30 –lukujen Euroopassa? Mitkä olivat heidän ansioinsa?

Tiede, tekniikka ja liikenne: Millaisia kulkuvälineitä tai keksintöjä kyseisenä aikana käytettiin tai tehtiin?

Kulttuurielämä: Mitä tapahtui kulttuurielämässä 1920–30 –luvuilla? Musiikki, kuvataide, elokuvat, teatteri...

Suomi 1920-30 –luvuilla: Millainen Suomi oli kyseisenä aikana? Selvittäkää maaseudun ja kaupunkielämän eroja. Mitä Suomessa tapahtui ja ketkä olivat keskeisiä vaikuttajia tai merkkihenkilöitä silloin?

Yhteiskunta: Millainen oli naisten asema? Sukupuoliroolit, äitiys, työssäkäynti, äänioikeus eri maissa? Perheet?

Avioliitto ja äitiys korostuivat 1920- ja 30-luvuilla. Sosiaalilainsäädäntö, vaikka lisäsin perheiden vaurautta, vain vahvisti tuota roolijakoa. Kouluissa kodinhoidon opetusta ryhdyttiin painottamaan (työille/naisille). Työelämässä avioliitossa olevia naisia syrjittiin, joko heidät erotettiin, ei otettu työhön tai ohjattiin ”naisten töihin”. Mutta mennyt Sota-aika oli innostanut naisia uudenlaiseen vapauteen. Mukaantulo työelämään ja yhteiskuntaan yksilöinä asetti valtavia odotuksia ja vaateita. Paluu vanhaan olisi mahdoton. Jazz, Freud ja Hollywood mullistivat käsityksiä elämäntavoista ja sovinnaisuuksista. Naiset olivat vapautuneet miestensä/isiensä silmälläpidosta. Sota-

aikaan miespolvi oli harventunut ja naisen olivat saaneet vankan jalansijan työmaailmasta.

Sota-aika vauhditti plastiikkakirurgiaa ja kosmetiikkatuotteiden leviämistä. 1800-luvun tyttäristä oli aikoinaan tehty koreata katseltavaa, kun 1920-luvun nainen paljasti, oli vauhdikas, menevä ja uskalias. Vapautunut muoti ja tavat saivat myös moralistit liikkeelle. Sosiaalilainsäädäntö rakennettiin suosimaan avioliittoja ja naisen ”perinteisiä” kotitöitä. Elokuvat, kirjallisuus ja mainokset palauttivat naista ruotuun luomalla selkeät roolijaot sukupuolten välille ja palauttamaan naisia perinteisiin rooleihinsa. Lähde: <http://koti.welho.com/rsaarnia/materiaali/1900/iloinen20luku>.

b) **Modernismi**

Moderni sana tarkoittaa uudenaikaista ja nykyaikaista. Sana ’modo’ on latinaa ja tarkoittaa ’juuri’ tai ’äskettäin’. Tästä tulee sana modernismi. Modernismi on taidehistoriassa käytetty kuvaamaan taiteen tyyliä ja ideologiaa n. 1860-luvulta 1960-luvulle ulottuvana ajanjaksona. Lähde: www.jyu.fi/taiku

1920-lukua kuvataan modernismin vuosikymmenenä. Mistä nimitys johtuu? Ihmiset kokivat elävänsä jonkinlaisessa välitilassa matkalla vanhasta uuteen. Mitä sillä tarkoitetaan?

Selvittäkää mitä tarkoitetaan modernismilla tyylinä? Millaisia ovat modernistiset maalaukset, arkkitehtuuri, musiikki tai kirjat? Mistä jonkun teoksen tunnistaa modernistiseksi? Miten modernismi eroaa romantiikasta ja realismista? Miten modernismi kuvaa todellisuutta

c) **Pukeutuminen ja muoti 1920-luvulla**

Naisten asuissa vyötärö katosi vuosikymmenen alussa ja leningeistä tuli hihattomia. Rintaliivit yleistyivät korsetin jäädessä pois käytöstä. Kynsilakka tuli markkinoille ja aiemmin vain ilotyöille yleisestä meikkauksesta tuli salonkikelpoista. Myös polkkatukka ja imukkeellinen savuke olivat muotia. Miesten vaatteissa muodissa olivat pohjepituiset, neulotut villatakit ja ruudulliset irtotakit. Muotiuutuuksia olivat kävelykeppi, baskeri ja turkishattu.

Alusvaatteiden käyttö alkoi yleistyä ja siirryttiin käyttämään tehdasvalmisteisia vaatteita. Autoteollisuus nousi sotien jälkeen ja autoilusta tuli muotia. Lähde: Wikipedia

Lukekaa edellinen teksti 1920-luvun pukeutumisesta ja muodista ja katsokaa elokuvan kotisivuilla www.porcorosso.fi traileri. Tarkastelkaa Ginaa sekä Porco Rosson vaateetusta. Mitä ajalle tyyppillistä huomaatte? Millainen oli elokuvan ravintolan sisustus?

4. **Kaukokaupuu ja romantiikka**

a) Mitä tarkoitetaan kaukokaipuulla? Mitkä tunnetilat tai asiat kuvaavat mielestänne kaukokaipuuta? Elokuvaa kuvaillaan myös nostalgisena, romanttisena sekä katkeransuloisena seikkailuna. Mitä näillä käsitteillä tarkoitetaan? Keksikää esimerkkejä elokuvasta tai Ginan laulun sanoista poimien.

Muistellen mennyttä aikaa

*Toisinaan muistot saa sen aikaan.
Vie kyläkauppaan ja entisaikaan.
Hevoskastanjat ikkunan peitti.
Riitti, kun kupin kahvia päivässä keitti.
Juosten suin päin huomista vastaan.
Sydämässä suuria toiveita ainoastaan.
Puhalsi kuumat tuulet epävarmuuden.
Innolla otimme vastaan päivän uuden.
Se oli silloin se.*

*Ei kulkurilla aatos kotiin lennä.
Ei kellään paikkaa, minne mennä.
Vailla rahaa, elämän tarkoitusta.
Köyhä, vaan ei mieli musta.
Yöllä pieneen majapaikkaan varovasti.
Valvottiin ja meluttiin aamuun asti.
Jokainen päivä hirmumyrskyn lailla.
Juostiin täysillä mieltä vailla.
Se oli silloin se.*

*Jäljellä vain valokuva rakas.
Siinä kuvassa olet parrakas.
En muista ajankohtaa.
Eivät tiemme enää kohtaa.
Mutta ei turha lie tämä elon tie.
Vaikka vuodet vierii, ystävät vie.*

*Yritän tarttua täyttymättömään unelmaan.
Sen perässä juoksen aina vaan.
Jossakin.*

Suom Janne Mökkönen
Lähde: elokuvan kotisivut

b) Haastatelkaa isovanhempianne tai muita vanhempia henkilöitä. Millaisia ajatuksia heillä on rakkaudesta tai kaipaamisesta. Suostuisivatko he kertomaan omasta ensirakkaudestaan tai rakkauden kohteesta? Tai millaisia nostalgisia ajatuksia haastateltavilla on omaa nuoruuttaan ajatellen.

c) Kaksintaistelua lemmen vuoksi. Millainen oli elokuvan kaksintaistelu? Miten se järjestettiin? Mitkä olivat panokset?

(Kaksintaistelu on moniin kulttuureihin kuulunut tai kuuluva, pääasiassa miehinen tapa selvittää kahden henkilön välejä kasvotusten. Kaksintaisteluun haastamisen tarkoitus on usein palauttaa loukattu kunnia. Muita syitä voivat olla esimerkiksi välttää suurempi yhteenotto sopimalla, että kaksintaistelun voittajan edustama ryhmä voittaa kiistakysymyksessä. Kaksintaistelu on perinteisimmin käyty miekoin tai ampuma-asein ja se on usein päättynyt toisen kuolemaan tai haavoittumiseen. Usein on ollut sääntö, että ensimmäisenä verta vuotava osapuoli on häviö.)

d) Tarina sammakkoprinsistä. Tunneteko tarinoita lumotuista henkilöistä? Fio yritti ehdottaa Porcolle suudelmaa lumouksen haihduttamiseksi, kuten sammakkoprinsssi-tarinassa.

Miten Porco Rosson lumous haihtuisi? Keksikää tarinoita.

5. Lentäjät ja sankaruus

a) Millaisina elokuvan lentäjät kuvataan? Lentäjät – taistellaan ylpeyden, rahan ja rakkauden tähden. *Sodassa voi kuka vain rikastua, mutta palkkionmetsästäjänä vain hyvät voivat rikastua.*

Mitä elokuvan naiset ajattelevat lentäjistä?

Miten elokuvassa kuvataan lentäjien kuolemaa – viimeistä lentoa? Ohjaaja Miyazaki antaa kohtauksessa hienosti hiljaisuuden ”puhua”.

b) Millaisia ovat sankarit tai sankaruus? Mitkä ominaisuudet kuvaavat hyvin sankareita? Kertokaa esimerkkejä sankareista.

c. Millaisia sankareita ovat Porco Rosso – Marco Paggot tai Fio Piccolo? Mitä yleisiä käsityksiä sankareista tai tunnuspiirteitä he eivät täytä? Vertailkaa heitä b-kohdassa huomioituihin ominaisuuksiin ja esimerkkihenkilöihin.

(Hayao Miyazakin mukaan jokainen dynaaminen ja innovatiivinen kausi on aina yhteiskunnallisilta päämääritään toiveikas. Mutta nuo päämäärät hämärtyvät kun innovaatiot sovitetaan liiketalouden lakeihin ja kansallisiin päämääriin. Eli jos yksi pilotti nyt lentää omaa konettaan, omalla kustannuksellaan, jahtaa ilmarosvoja ja rahastaa palkkiot, sekä ilmoittaa olevansa itsenäinen, ei se ihan täysin pidä paikkansa. Hän lentää velvollisuudentunnosta. Joku toinen säästää ostaakseen kevyen koneen harrastukseksi. Jostain varmaan löytyy jalo postilentäjä, mutta hänkin kuljettaa banaaleja asioita kuten rahaa. – Siitä huolimatta, minä uskon lentämisen tunteen suoman riemun aitouteen. Ei se silti ole pelkästään suurta. Sen tunteen rajallisuus on vain pakko hyväksyä. Muutoin sitä kuvittelee olevansa sankari ja saattaa muuttua siaksi, sanoo Miyazaki.)

Lähde: Elokuvan lehdistömateriaali/ Mika Siltala

6. Ilmarosvot

a) Mitä elokuvassa kerrottiin ilmarosvoista? Mitä he tekivät ja miksi? Kuvaillkaa heidän luonnettaan ja ulkonäköään? Millaisia tunnuksia ja erityisiä tapoja heillä oli? Ilmarosvot – merirosvot - lännenelokuvien rosvo - muut elokuvien pahikset - millaisia yhteisiä ominaisuuksia heillä on? Verratkaa niitä sankareihin.

b) Piirtäkää ja maalatkaa rosvojen naamagalleria tai sarjakuvakokoisia kokovartalokuvia. Sarjakuvaa varten voi tehdä harjoitelmia piirtäen hahmon

edestä, sivulta ja takaa kuvattuna. Tai piirtämällä valitun hahmon eri tunnetiloissa, kuten iloisena, väsyneenä, vihaisena, pettyneenä, jne.

c) Animaatioelokuva pohjautuu ohjaajan aikaisemmin tekemään sarjakuvaan *Lentoveneiden aika*.

Suunnitelkaa ja piirtäkää oma sarjakuva ilmarosvoista ja sankareista. Aloittakaa pohtimalla mistä tarina kertoisi ja kirjoittakaa siitä muutaman lauseen juonitiivistelmä eli synopsis. Luokaa sarjakuvan hahmot. Käyttäkää edellisen tehtävän piirroksia apunanne. Suunnitelkaa tapahtumapaikka ja ympäristö. Jakakaa tapahtumat ruutuihin ja suunnitelkaa ruutujen koko ja muodot tapahtumien mukaan. Luonnostelkaa kuvat ruutuihin lyijykynällä. Lisätkää puhekuplat sekä muut tarvittavat tekstit ja merkit. Piirtäkää lopuksi sarjakuvan mustalla huopakynällä ja värittäkää halutessanne ruudut.

Lisää vihjeitä sarjakuvien tekemiseen on vihossa Henriksson, Pentikäinen: Kulkuri 5-6, Media. WSOY Oppimateriaalit, 2007
Kiinnostavia keskusteluita ja vinkkejä sarjakuvien tekemiseen on sarjakuvaportalissa www.kvaak.fi

7. Taivaan kuvaaminen

Elokuvassa kuvataan komeasti taivasta ja pilviä. Pilvet jaetaan latinankielisiin luokkiin, niin kuin kasvit ja eläimetkin, esim. cumulus, stratus ja cirrus. Luokitusten perusteena käytetään pilvien sijaintia ja muotoa. Suomenkielisiä pilvien nimityksiä ovat untuvapilvi, harsopilvi, verhopilvi, kumpukerrosopilvi, aito sadepilvi, palleropilvi, hahtuvapilvi, ukkospilvi, kumpupilvi ja sumupilvi.

Pilvenpalvontaseuran Manifesti.

*Me uskomme, että pilviä mustamaalataan syyttä suotta ja että pilvetön elämä olisi mittaamattoman köyhää.

*Me ajattelemme, että pilvet ovat Luonnon runoutta ja sen ilmentymistä tasa-arvoisin, sillä jokaisella on yhtäläinen mahdollisuus tarkkailla niitä.

*Me lupaamme taistella "sinitaivasajattelua" vastaan sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Elämä olisi viheliäistä, jos joutuisimme katselemaan pilvetöntä yksitoikkoisuutta päivästä toiseen.

*Me pyrimme muistuttamaan, että pilvet ilmentävät ilmakehän mielialoja ja että pilviä voi lukea kuin ihmisen kasvoja.

*Me tiedämme, että pilvet kuuluvat kaikille unelmoijille ja että pilvien tutkiskelu ravitsee sielua. Todellakin, kun pohtii pilvissä havaitsemiaan hahmoja, säästää paljon psykoanalyysilaskuissaan.

Sen tähden julistamme kaikille niille, jotka haluavat kuunnella:

*Katsokaa taivaalle, ihailkaa ohi kiitävää kauneutta ja eläkää elämänne pää pilvissä.

Lähde: Pilvibongarin käsikirja.

a) Lukekaa Pilvenpalvontaseuran Manifesti. Kuvittakaa tai tehkää maalauksia manifestin pohjalta.

b) Etsikää sopiva paikka taivaan ja pilvien tarkkailemiseksi. Seuratkaa esimerkiksi keväisiä auringonlaskuja pilvineen ja valokuvatkaa niitä. Kannattaa kokeilla kuvan ottamista monena iltana samasta paikasta. Tarkastelkaa yhdessä kuvianne, niiden valo ja värejä ja valitkaa mieluisa kuva, jonka perusteella maalaatte maisemia.

c) *"Kauniin kirkas sininen taivas vilisee taistelulentokoneita, jotka syöksyvät yksi toisensa jälkeen maahan taistelussa kauniin ja rauhallisen pianonsoiton kuuluessa taustalla. Seuraavaksi Porco on jo niin väsynyt että antaa periksi, mutta Porcon oma lentokone jatkaa kumminkin hiljalleen matkaansa pilvien lävitse. Lopulta hän havahtuu ja katsoessaan ylös ja näkee valkoisen juovan sekä vihollisen- että omia lentokoneita yläpuolellaan menossa rauhallisesti eteenpäin. Pilvien lomasta Porco huomaa oman, juuri naimisiin menneen ystävänsä liittyvän elämänsä päättäneisiin lentäjiin ja yrittää mennä ystävänsä puolesta kuolemaan (taivaaseen), mutta Porcon kone ei toimi vaan lähtee hiljalleen laskeutumaan takaisin todelliseen maailmaan."*
<http://personal.inet.fi/cool/daichi-san/kurenai>.

Lukekaa edeltävä kuvaus lentäjien ”viimeisestä lennosta” ja maalatkaa aiheesta kuva pastelliliiduilla tai akvarelli- ja peiteväreillä.

8. Lentäminen ja lentokoneet

Miyazakin elokuvien keskeisiä teemoja ovat lentäminen ja lentävät koneet. Miyazakin elokuvissa on omaelämäkerrallisia piirteitä. Miyazakin isä työskenteli lentokoneeteollisuudessa valmistamalla Zero-hävittäjien siivekkeitä, ja Miyazaki piirsi lapsena paljon lentokoneita. Sieltä periytyvät Porco Rosson upeat, asiantuntevasti luodut persoonalliset lentohärvelit.

a) Keskustelkaa miten tai millaisena Miyazaki kuvaa lentämistä eri elokuvissaan? Millä eri välineillä Miyazakin elokuvissa lennetään? Kuinka keskeisessä asemassa lentäminen on ohjaajan eri elokuvissa? Entä miten tässä tarinassa?

b) Elokuvan lentokoneet

Elokuvassa Porco Rosson punainen vesitaso on **Savoia S-21**. Kone on tehty puusta. Koneen erikoisin piirre on moottori, joka on sijoitettu siipien kärkivälin keskipisteeseen yläpuolelle. 12-sylinterinen V-moottori Fiat Folgore käynnistetään kammella. Aseistuksena koneessa on kaksi Spandau-konekivääriä. Koneen huippunopeus on 330km/h. Kone on ainoa laatuaan, koska lentäjällä on huono näkökenttä moottorin sijainnin takia. Runko on joustamaton (yleensä koneen materiaali notkistuu ajan myötä) ja konetta on vaikea hallita hitaassa vauhdissa.

Kun lentokone rikkoutui, täytyi Porcon toimittaa se korjattavaksi milanolaiselle lentokonepajalle. Porcon järkytykseksi työt pajalla hoituivat naisten voimin. Miehet olivat lähteneet muualle töiden perässä.

Porco Rosson haastaja Donald Curtis lentää kustomoidulla **American Curtis R3C-2** koneella, jonka siipien kärkiväli on normaalia suurempi. Lentonopeus hidastuu, mutta manööverit tehostuvat. Koneen jäädytintä on rungon alla ja sen kyljille asetetut 7.7mm Bowling-konekiväärit on tahdistettu ampumaan potkurin lapojen lomitse. Tämän

tehokkaan hävittäjän siipien kärkiväli on 8.1 metriä., moottori Curtis V-1400 V12, matkanopeus 348km/h.

Mamma Aiuto (Apua äiti) –ilmarosvojen valtava metallisrunkoinen **Debohase – lentovene** on korjailtu niin moneen kertaan, ettei sen alkuperää oikein tunneta. Malli pohjautuu saksalaiseen Dornier – koneeseen. Siinä moottorina Rolls Royce Eagle IV ja matkanopeus 193km/h. Aseistuksena 37mm pikatykin lisäksi Lewis – konekivääri sekä miehistön henkilökohtaiset aseet.

Ilmarosvojen liittoutuman koneet on Mamma Aiuton Debohasen tapaan kursittu kokoon kirjavasta kalustosta.

Lähde: Wikipedia

Elokuvan lehdistömateriaali/ Mika Siltala

c) Lentävä origamitaide

Origami on japanilaista paperintaittelua. Yleensä malleissa käytetään neliönmuotoista paperia. Saksia tai liimaa ei useimmissa malleissa tarvita lainkaan. Origamiaiheisia sivuja mm. <http://en.origami-club.com/web.mit.edu/origami/>

Taitelkaa paperista lentokoneita.

Lisää erilaisia lentolaitteita, kuten paperilennokkeja ja -liidokkeja rakennusohjeineen on esim. osoitteessa <http://peda.net/veraja/mantsala/ohkola/luokat/arkisto/2002aloittaneet/viikottaisetlinkit/1/lennokit>

d) Selvittäkää, miten painava lentokone nousee lentoon. Mikä saa koneet pysymään ilmassa?

e) Tee se itse- laskuvarjot

Ilmanvastus hidastaa ilmassa liikkuvan kappaleen putoamisvauhtia. Asiaa voi havainnollistaa kahden samankokoisen paperiarokin avulla. Pudotetaan molemmat arkit korkealta, mutta toinen arki rypistetään palloksi. Kumpi ehtii ensin maahan? Laskuvarjo hidastaa ilmanvastusta ja siten putoavan esineen putoamisvauhtia.

Laskuvarjon valmistamiseen tarvitaan paperia tai kangaspalanen, lankaa, teippiä.

Kiinnitetään paperiarkin kulmiin teipillä tai sidotaan kankaanpalasen kulmiin noin 25 cm pitkät rihmat. Rihmojen varaan arkin alapuolelle kiinnitetään pieni esine. Jos laskuvarjo on valmistettu kankaasta, sen voi rypistää ja heittää ilmaan. Paperinen laskuvarjo täytyy kiivetä pudottamaan korkealta paikalta.

Sitten vain sekuntikellolla aikaa ottamaan; kenen varjo putoaa kauimmin?

Voitte taitella paperilaskuvarjon alle kiinnitetäväksi origamityylillä taitellun paperisen korin, jonka kyytiin voi laittaa leijaillemaan pieniä, erilaisia esineitä.

9. Sika – kieli- ja vertauskuvia

a) Millaisia sikaan liittyviä sanontoja elokuvassa oli? Missä yhteyksissä ja kenen sanomana niitä huomasitte?

(Parempi sika kuin fasistisika.

Sika, joka ei lennä, on pelkkä sika, Helmiä sioille)

Pohtikaa sanontojen todenperäisyyttä tai merkityksiä. Millaisia tulkintoja keksitte näille sanonnoille?

b) Keksittekö tai tiedättekö lisää sika-sanontoja

(Sika on siisti eläin.

Sikahalpa, sikasiistiä...

sovinistisika

Ei kannata ostaa sikaa säkissä.

Lyödä kuin vierasta sikaa.

Syntiin uudelleen langenneita kristittyjä on luonnehdittu sananlaskulla Pesty sika rypee rapakossa.)

c) **Sian vertauskuvallisuus**

Sialla on kuvattu ahneutta, juopottelua, tietämättömyyttä. Lisäksi sitä pidetään usein likaisuuden ja siveettömyyden

vertauskuvana. Sika on monissa vanhoissa kulttuureissa ollut hedelmällisyyden ja hyvinvoinnin symboli. Pohjoisten germaanikansojen jumalatar Freja kantoi lisänimeä Syr, joka tarkoittaa emäsikaa.

Kelttien "vanha viisas" Ceridwen oli sikajumalatar. Kanarian saariin kuuluvalla Hierron alkuväestön parissa sika toimi välittäjänä ihmisten ja jumalien välillä. Muinaisessa Kiinassa sika oli viimeinen eläinradan 12 merkistä ja se oli miehisen voiman vertauskuva.

Japanilaissa kulttuurissa tunnetaan samat horoskooppimerkit. Tosin sika on japanilaisittain villisika. Sika on hedelmällisyyden ja vaurauden vertauskuva. Niinpä sian vuonna syntyneistä uskotaan tulevan onnekkaita, varakkaita ja rehellisiä. Sian vuosi on hyväntahdon vuosi. Rehellinen sika symboloi suurta mielenlujuutta. He ovat myös päättäväisiä ja rohkeita, heitä pidetään ahkerina mutta helposti huijattavana. Vaikka he ulkonaisesti ovatkin ehkä hiomattomia, ovat he uskollisia, rehellisiä ja ajattelevaisia. Lähde: Biedermann, Suuri symbolikirja, wikipedia

d) Vertailkaa Porco Rossoa sian horoskooppimerkin ominaisuuksiin. Löydättekö yhtäläisyyksiä?

10. Tulkintoja Miyazakin symboliikasta

Porco Rosso on monitasoinen ja rikas elokuva, se antaa aihetta monenlaisiin tulkintoihin. Miyazaki on usein piirtänyt itsensä sikana. Elokuvassa Porco pudottelee piikkikäitä poliittisia ja kantaaottavia repliikkejä.

Joissakin lähteissä annetaan sellainen käsitys, että Porco muutettiin siaksi mysteerisen loitsun takia, kun taas japanilaisten lähteiden mukaan Porco itse muutti itsensä siaksi.

Lukekaa seuraava artikkeli ja pohtikaa sen tulkintoja Miyazakin elokuvasta, hänen maailmankatsomuksestaan.

Amerikkalainen lentäjä Curtis ryhtyy filmitähdeksi ja pyrkii presidentiksi. On houkutus lukea Porco Rosson ja Curtisin välinen hulvaton nyrkkeilyottelu siten, että elokuvan valmistumisen aikoihin marxilaisuudesta luopunut Miyazaki (Porco) ottaa ja antaa turpaan Ronald Reaganille (Curtis). Tällöin he eivät tappelisi vain Fiosta, vaan siitä kumpaa heistä nuoriso alkaisi seurata, punaista sikaa vai Hollywood-tähteä.

Toinen näkökulma: Porco Rosso kuvaa aatteiden kilpailun lisäksi animaatioiden kilpailua. Kun Porco lähtee tapaamaan asetoveriaan, kohtaauspaikkana on elokuvateatteri, jonka valkokankaalla menee Mikki Hiiri. "Todella hyvä elokuva" naureskelee asetoveri. "Aivan kamala elokuva" murisee Porco samaan aikaan, kun

valkokankaalla lentelevät Mikki ja Minni suutelevat antaumuksellisesti toisiaan. Porcon kommentti ei kerro ainoastaan hänen asenteestaan siirappiseen Disneyyn, vaan myös Porcon luonteesta elokuvan tässä vaiheessa. Hän ei usko rakkauteen enää/vielä.

Curtisin ja Porcon välisessä ilmataistelu- ja nyrkkeilyottelussa ei ole kysymys vain poliittisesta suunnasta, vaan myös animaation suunnasta, ja se kamppailu käydään maailmanmarkkinoilla, joita edustavat kaikkien maiden liput koristeellisena nauhana areenan yllä.

Itse asiassa ottelu on alkanut jo alussa. Ilmarosvot (halpatuotanto) kaappaavat kömpelöllä lentopelillään lapset! Porco tulee väliin ja ilmarosvot saavat tyytyä tappioonsa. Myöhemmin ilmarosvot hankkivat koneeseensa uuden perän, mistä ei ole paljoa apua. Uusi perä kiiltää ja näyttää lujalta, ja onnistuu näin vain korostamaan koko muun koneen rähjäisyyttä ja suttuisuutta. (Päälleliimatut erikoisefektit näyttävät päälleliimatuilta.)

Porcon kone ei ole ongelmaton, se tiputtelee öljyä. "Taitaa olla täyshuollon paikka." Curtisin teknisesti voittamaton, mustanpuhuva ja kiiltävä, virtaviivainen Hollywood-kone ampuu sen alas. Punaisen koneen tuho on Miyazakin vanhojen aatteiden tuho, ja samalla tappio kilpailussa Hollywoodia vastaan. Porco pistää koneensa uusiksi, kuten noina aikoina hän joutui laittamaan myös osan maailmankatsomustaan uusiksi. Fion suunnittelemaan koneeseen lasketaan uusi moottori jonka merkinä lukee "Ghibli".

Kun Miyazaki kuvaa Fion piirustuspöytänsä ääressä, ei voi olla näkemättä eleissä ja olemuksessa häivähdyistä hänen vaimostaan, animaattori Akemi Ohtasta. Lopussa neidon suudelma tekee sen minkä se on aina tehnyt, muuttaa sammakon takaisin prinssiksi ja Porcon takaisin Marcoksi. "Se siitä" sanoo Porco, ja lähtee Curtisin kanssa (toverillisesti? kollegiaalisesti?) hämäämään fasistien lentolaivuetta.

Olivat amerikkalaiset mitä tahansa, kuitenkin

heitä ilman toinen maailmansota olisi päättynyt aivan toisin. Annettakoon siis anteeksi. Sovinnon merkit ovat ilmassa myös epilogissa. Kaikki vanhat ystävät ja vihamiehet viettävät eläkepäiviään nuoruutensa maisemissa, eikä Curtiskaan ole unohtanut. "Curtis ei ole vielä presidentti, mutta hän kirjoittelee toisinaan. Hän muistelee mielellään nuoruutensa kesää Adrianmerellä."

Kuka lopulta voittaa animaation kentällä, on yhtä ratkaisematon kysymys kuin se, kuka Porco Rossossa saa kenet. "Miten meidän kolmen välillä kävi, se jääköön meidän salaisuudeksemme." Viimeinen kuva, jossa Porco lentää edelleen, ei ole vain välttämätön, se on myös tosi. Siinä kuvassa henkilöahmo nimeltä Porco Rosso lentää historiaan samalla kun Ghibli jatkaa loistavien elokuvien tuottamista edelleen.

Lähde: <http://koti.phnet.fi/otaku/historia/1990.html>
personal.inet.fi

TAUSTATIETOA OHJAAJASTA JA HÄNEN ELOKUVISTAAN

Ohjaaja Hayao Miyazaki (syntynyt Tokiossa 5. tammikuuta 1941) on yksi kaikkien aikojen kuuluisimpia ja kunnioitetuimpia animen tekijöitä. Japanissa häntä lähes palvotaan.

Hänen menestyselokuvansa ovat olleet lähes tuntemattomia länsimaissa ennen vuotta 2002, jolloin hän voitti Oscar-palkinnon parhaasta animaatiosta. Monet hänen elokuvistaan käsittelevät ihmisen suhdetta luontoon.

Naapurini Totoro on yksi Studio Ghiblin tunnetuimmista ja suosituimmista anime-elokuvista. Elokuvan Totoro-kuninkaasta on tullut Studio Ghiblin maskotti, ja sen kuva on Näkymättömästä ystävästä alkaen näytetty Ghiblin elokuvien alussa.

Vuonna 1997 julkaistusta Prinsessa Mononokesta (Mononoke Hime) tuli Japanin kaikkien aikojen tuottoisin elokuva (Titanic-elokuvan julkaisuun asti). Miyazaki vetäytyi eläkkeelle Mononoken jälkeen ajatellen sen jääneen viimeiseksi hänen ohjaamakseen elokuvaksi.

Hän kuitenkin palasi eläkkeeltään tavattuun ystävänsä tyttären, jolta hän sai inspiraation tehdä Henkien kätkemän (Sen to Chihiro no Kamikakushi). Vuonna 2001 Japanissa julkaistu elokuva saavutti huikean menestyksen. Henkien kätkemä on voittanut lukuisia palkintoja, mm. Parhaan Elokuvan vuoden 2001 Japanese Academy

Awardsissa, Kultaisen Karhun (1. palkinto) Berliinin filmifestivaaleilla 2002 ja Oscar-palkinnon parhaasta animaatiosta.

Miyazakin uusin elokuva on Liikkuva linna (Howl's moving castle, japaniksi Hauru no ugoku shiro), joka perustuu Diana Wynne Jonesin samannimiseen fantasiakirjaan.

Yksi Kaukoidässä teytyjen elokuvien tunnusomainen piirre on joko todella pahojen tai todella hyvien hahmojen puute. Myöskään Miyazakin elokuvissa ei ole mustavalkoista hyvää ja pahaa. Jopa "pahoissa" hahmoissa (esimerkiksi Henkien kätkemän Yubaaba ja Prinsessa Mononoken Neiti Eboshi), jotka ovat länsimaisissa animaatioissa kaiken

toivon ulkopuolella, voi olla hyvät puolensa. Juuri tämä erottaa hänen elokuvansa monista perinteisistä länsimaisista animaatioista, joita esim. Disney tekee.

Useiden elokuvien kaupungit ja maisemat puolestaan muistuttavat eurooppalaisia paikkoja, joista Miyazaki on piirtänyt luonnoksia matkoillaan. Toinen tärkeä ainesosa ovat osittain japanilaiseen taruun perustuvat jumal- ja fantasiahahmot. Tunnetuimpia Miyazakin elokuvien hahmoja ovat eräänlainen metsänhenki Totoro sekä kissa Jiji, jotka ovat päätyneet myös monien pehmolelujen ja muiden elokuvien oheistuotteiden aiheiksi.

Lähde: Wikipedia, www.iltalehti.fi, Suomen kuvalehti

Oppimateriaalin ovat laatineet
luokanopettajat Annika Henriksson
ja Tuula Niiniranta.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa
Puura-Castrén Koulukinosta.